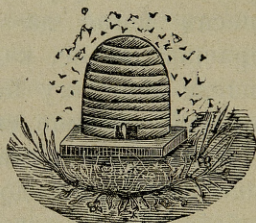

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Маширевић

Бр. 7.

Изази једанпут ме-
сечно

Цена је листу на годину
2 ф. или 5 дин.

Година
II.

Како пчеле у рано пролеће без рђе кубуре.

(О ПРИХРАЊИВАЊУ С БРАШНОМ).

Било је то 18. фебруара прошле године, када сам опазио ово о чему ћу да причам. Истога дана отишао сам на свој летњи пчелињак, камо сам морао своје кошнице још 15. фебр. пренети стога, што су лепа дани ославили те пчеле почеле излетати, а летњи пчелињак налази ми се сасвим близу куће. Да би дакле забуна међу пчелама што мања била, морам да их у пролеће врло рано а у јесен сасвим касно преносим; а тако мора сваки пчелар чинити, чији пчелињаци — зимњи и летњи — нису бар $\frac{1}{2}$ сата један од другог удаљени. Но о пренашању рећи ћу коју други пут, а сада ћу да пређем на ствар. — Отишао сам као што рекох да обиђем своје пчелице и да видим да ли су се на ново место привikle. Био сам задовољан што сам видео да

су се сасвим научиле на ново место, али сам се при том и изненадио кад сам приметно где са највећом журбом долећу и доносе множину прашка мрког и прљавожуте боје. Ја сам се чудило томе, јер познајући прилично флору свога краја несам могао да се довијем откуда моје пчеле толики прашак доносе, кад у то доба бар у ревиру докле моје пчеле допираху не беше цвета, који би могао тако богато моје пчелице својим прашком по- частити и накитити. Дуго времена сам посматрао своје вредне радилице, како одлећу и долећу са гаћицама мрке и прљавожуте боје. Да би одгоненуо ту загонетку почнем пазити на лет пчела, те после мало посматрања опазим да им је сав лет управљен према западу. Пошто су пак пчеле врло брзо одлетале и враћале се, помислио сам да не може далеко бити мајдан, одакле моје пчеле толики прашак доносе. Пођем дакле у правцу њихова лета и прво дођем у авлију општинске куће, где још издалека чујем милу зуку својих пчелица. Растови хватови, које су баш тада људи тестерили, обасути су били силним пчелама. Па шта мислите, шта су ту пчеле радиле? Са највећом журбом сабирале су и у корпице товариле *црвоточину* и то радије ону жућкасту него ону мрку. Људи, који су секли дрва бацали су иста на го- милу, кора је спадала а црвоточина се расинала, чиме су пчеле на исту и намамљене. Исти ми људи рекоше, да су прошлога дана још јаче пчеле на црвоточину на- ваљивале. Сада сам био на чисто, откуда пчеле у то рано пролеће толики прашак доносе.

Познато ће бити сваком пчелару како пчеле у про- леће, док је природа још цветом сиромашна, радо падају на брашно и ситну паприку, али да и црвоточи- ну тако радо сабирају нисам ни чуо ни читао, па зато сам и изнео ово пред пчеларски свет. Истина ово није не знам какво важно откриће, али судећи по себи држим, да онога ко пчелу истинито љуби завима и најмања ситница из живота и рада пчелина. Посматрањем рада њезина, све се боље са њоме упознајемо. Па за то др- жим да није погрешка све опажено у раду и животу пчелињем прибележити, па ма то како сићушно било.

Но ово све што напред рекох има и своје практичне вредности. Ја сам одмах то мислио, да моје пчеле голема невоља гони да црвоточину — тако посну храну — сабирају. Чинило ми се као да ми својим зукањем говоре: „хљеба, хљеба господару!“ — Прошле је године био фебруар јако тонал, те у мојим кошницама беше необично много легла, а за исхрану истога знамо како је пчелама потребан цветни прашак, од кога себи рђу — тај насушни хлеб — готове. Без рђе не могу за дуго пчеле своје уљеве хранити а да свој организам не слабе и упропашћују; рђу пак не могу без цветнога прашка створити. Не могу ли истога задоста у природи наћи купе брашно, наприку, црвоточину а можда и друге прашкове. Тако сам од свога пријатеља г. М. Шауле чуо, да је један пчелар у Руми (г. Ристер) гледао, како пчеле падају на просуто главничаво жито, те сабирају онај црни прашак (главницу).

Пчеле дакле све ово што збирају, чине од велике невоље. Да би дакле својим пчелама на невољи у помоћи био, а толико сам читао и слушао да се пчеле могу у рано пролеће брашном прихрањивати — и ја сам по пчелињаку овде онде посуо бела брашна и нешто ситне наприке. Милина је било слушати и гледати вредне пчелице где као рој падају на брашно и наприку. Све су се ваљале по брашну, а на себе толико товариле да су тешко полетети могле. Свака је стекла не гаћице већ читаве шалваре. Није прошло ни $1/2$ сата а од брашна не беше ни трунка.

Ја сам на тај начин притекао у помоћ својим пчелицама, јер сам слушао да и други тако чине; — да ли је пак то добро или не ја не могу тврдити. Но пошто нисам опазио никакве штете од тога, а како и саме пчеле падају на брашно и наприку, то држим да им и пчелар сме у нужди исто пружити. Ма да не верујем, да тесто што пчеле зготове од брашна и меда може заменити праву рђу, ипак велим: боље ишта него ништа, јер „празне јасле најгоре.“*

* Случајно је то у „Српском Пчелару“ испуштено, али из мојих предавања мораћете се сјећати да пчеле по невољи носе не саме наприку него

Пошто ми није познато, како наш највећи пчеларски авторитет г. проф. Живановић мисли о том прихрањивању, бар не сећам се да сам било у његову „Пчелару“ или на другом месту о том штогод читао; то не знам да ли г. Живановић није писао о том или с тога шт. у Карловцима због ране паше није нужде брашном прихрањивати — или што је противан том начину прихрањивања. Но држим да ће бити оно прво узрок, јер да га г. Ж. сматра прихрањивање брашном штетним, држим да би се осврнуо на то, када су други о том писали.

Резултат свега написаног био би ово:

Сваки пчелар треба да се стара, да му пчеле у свима кошницама имају рђе за рано пролеће. За то пчелар треба оним кошницама (американкама) да дода који оквир са рђом, које не би имале, јер обично неке нанесу рђе и сувише а неке врло мало. Нарочито на ово треба да пази кад у јесен прави опијањем или претеривањем ројеве. Истина читао сам да не треба рђу преко зиме у кошницама оставити јер се је бојати срдобоље; но држим кад не штети рђа у илетирама неће штетити ни у американкама. — Рђа је насушни хлеб пчелама. Њиме хране себе и уљеве. Од ње и сам млеч стварају. За то је најбоље ако могу у рано пролеће праве рђе имати. Јер, из оне рђе (ако се то у оиће рђом назвати може) коју направе од којекаких прашкова, јамачно да не може ни онаки млеч постати, какав постаје од сварене праве рђе.

В. Радинци 27. фебруара 1898.

Ђ. Коларовић
парох.

„О крађи међу пчелама“.

Правно је правило у рационалном пчеларству, да сваки пчелар своје кошнице у јесен тако удеси, да му пчеле из зиме здраве и јаке изађу. Ако је то постигао, тада је показао ремек дело у својем раду око пчела. Па и ако је

и угаљ. Суботом на карловачкој пијаци могли сте видјети како се у пролеће читав рој скупи око пиљарице на њену наприку. То чине пчеле из невоље, а најбоље њима годи цвјетни прах.

Гл. уредник

пчелар сав свој труд и знање на то уложио, то се ипак деси, да у рано пролеће има на својем пчелињаку слабица, које му највише бриге задају како ће их оживети и појачати. Правило је да умни пчелар не треба да трпи слабице на својем пчелињаку, јер ће му исте доста бриге и посла задати, док их опорави и појача. Но поред најбоље воље и вештине скоро на сваком пчелињаку мора бити и по нека слабица. Разни су узроци томе појаву, који се не даду тако лако одклонити. Сваки ће пчелар знати шта му вреди једна добро оплођена млада матица у пролеће, па ако је баш и друштво слабо, то ће се потрудити да за љубав матице слабо друштво појача додавањем легла зрелог из других јачих кошница. Да би могли своје слабице у рано пролеће појачати, потребно је пчеле и вештачким начином прихрањивати, додајући им растањена меда с водом, да би матицу на што јаче ношење јаја изазвали. Прихрањивање пчела у пролеће мора се врло опрезно извршивати, и ако не будемо обазриво пазили, како ћемо своје слабице у пролеће прихрањивати, можемо изазвати велику несрећу и штету у целом пчелињаку; ако не будемо пазили, лако можемо изазвати *крађу међу пчелама*, и наступи ли тај немно случај, многе ће нам кошнице ослабити, а многе ће и сасвим пронасти. Намера ми је да упозорим пчеларе и на тај немно случај.

Када пчеле сретно презиме, те почну напоље излетати на лепим, топлим пролетним данима, од тада на све до главне и бујније паше, треба пчелар да се брине и да пази, да се не би крађа међу пчелама појавила. Крађа међу пчелама зове се случај, кад пчеле из туђих кошница навале на слабије кошнице у пчелињаку, а пчеле које краду мед из туђих кошница зову се *пчеле туђице*. Када паша на топлим данима нагло престане, онда су пчеле најграбљивије, пошто су навикле за време добре паше да носе из природе нектар у своје кошнице, то кад паша престане, те немају шта вући, онда се нађе понека пчела да на срће на готов мед у слабијим кошницама. Крађа се покаже не само када паша престане, већ се може развити од дана када су пчеле из зиме изашле па све до главне паше.

Стога пчелар мора увек имати пред очима своје слабице да не би у њима пчеле туђице опљачкале мед. Примети ли пчелар на својем пчелињаку да неке пчеле облећу беспослено туђе кошнице, у тој намери да се унутра увуку, то је знак да би

се радо туђом муком сладиле. Ако је кошница са друштвом доста јака, то се неће моћи пчеле туђице туђом муком осладити, у тако јакој кошници знаће пчеле стражарице, које се увек на лету налазе, дочекати незване госте, те ће их од зле намере одвратити својим јуначним држањем. Приметио сам више пута како се пчеле на лету од кошнице наоштреше на ону своју сестрицу, која је у забуни пала на туђе лето, не даду јој ни да седне на лето, а камо ли да ју у кошницу пуште. Осете ли пак пчеле у каквој слабијој кошници мед, то ће оне и покушати да унутра уђу, ако не наиђу ни накакав одпор, за тињи часак увуче се унутра и накупиће готова меда. Пође ли за руком да се по која пчела туђица увуче у кошницу и меда наједе, за врло кратко време опазићемо, да је број пчела туђица појачан, а то долази отуда, што су оне пчеле, које су се готова меда најеле, саопштиле својим другарицама, пружајући им своје рилице у намери тој да им покажу нов проналазак. За неколико тренутака створиће се читав рој пчела туђица, које улазе и излазе из такве једне слабице. Деси ли се такви случај, то ће за кратко време опустошена бити цела кошница. Када пчеле такову једну кошницу опљачкају, оне ће навалити и на ону која је до ње, те ће покушати да унутра уђу, и ако буду у великом броју наваљивале, могу и да надбију отпор и најјаче кошнице у пчелињаку. Ако не буде пчелар бадрим оком пазио на свој пчелињак, лако може дочекати да му и цео пчелињак пропадне, јер су у стању пчеле и са суседног кованлука осетити крађу, те ће и саме долетати и готов мед вући.

У нашем народу постоји веровање, да има пчелара мађијоничара који су у стању заповедати својим пчелама, да чине оно што им газда каже. Тако н. пр. многи верују у то, да има таквих кованџија, који могу послати своје пчеле у суседов пчелињак да му пете сав мед покраду. У Црној Гори беше оваки случај и предмет судске расправе. Откуда такво веровање? На сваки начин отуда, што је било несрећних случајева, код појединаца пчелара, да су пчеле трђице опустошиле неке пчелињаке. Такво веровање могло је само незнање створити. Није сусед суседу пчеле своје послао у крађу, већ напротив, непажња и нехатост суседа пчелара привукла је и подражила пчеле суседове на крађу. Стога сваки пчелар треба да је врло опрезан, да добро пази на сваку могућност која би могла крађу изазвати.

Здрава и јака друштва, која су у стању потпуно своје саће покрити, по правилу не би се могла опљачкати, шта више ни онда ако је цело лето на кошници отворено. Када би и у самој природи нашли израђено саће, које је сасвим пчелама покривено, не би могле пчеле туђице ни такову кошницу опљачкати. Стога одстранимо све оне кошнице, које су као слабице из зиме изашле, сместимо их засебно у пчелињаку и добро pazимо на њих.

Кошнице не смеју имати отворе, јер мед и босак мирисом својим дражи пчеле на крађу. Величина лета мора одговарати јачини самог друштва, код слабица мора се сузити, особито ако је на патосу. Изнутра треба простор у кошници сузити, сувишне оквири треба поводити, само онолико оставити, колико могу пчеле покрити. Кошнице треба прихрањивати само пред вече, мед се не сме по пчелињаку расипати, ако се где и просне, то треба пажљиво покупити и очистити, да нема никаквог трага. Судове у којима смо прихрањивали пчеле треба сутра дан зором поводити напоље, особито ако још у њима хране има.

Када нестане паше, свака операција са медом опасна је, пуни оквири с медом не смеју се преко дана додавати, него с вечери, када се пчеле у својим кошницама смире. Подрезивање кошница плетара у рано пролеће нека се обавља рано у јутру и доцкан у вече. Она кошница која је безматак остала, понајпре ће страдати од пчела туђица, стога треба пчелар да pazi да безматика на својем пчелињаку нема. Лета на слабијим кошницама треба сузити за време слабе паше, а тако исто и за време прихрањивања у рано пролеће. Имајући све ово на уму сачуваћемо своје кошнице од извесне пропаста која прети када се крађа међу пчелама појави.

Из овог што сам до сада споменуо види се, да и пчеле греше против VIII. Божје заповеди, а није ни чудо када знамо, да и људи здравим разумом и слободном вољом обдарени још у већој мери греше присвајајући туђе добро стечено туђом муком.

Јазак, на задушнице 1898 године.

Васа Лаганикић.

Двије матице у једној кошници.

 пређашњем броју „Српског Пчелара“ тражио је Петар Краљев, стари пчелар, који већ преко четрдесет година пчелари, да му се растумачи и разјасни, како пчеле трпе у једној кошници двије матице. Многе промјене, које се збивају у једном друштву, у једној кошници, ми и не опази-мо. Ми мислимо да је у тој и тој кошници та и та матица, којој смо ми крила засјекли и ровашили, али се више пути изненадимо кад је у кошници не нађемо него кад нађемо мјесто ње нову младу матицу. То обично бива у онијем кошницама, које се нису ројиле. Ми рацијонални пчелари њеки број својих кошница вјештачки ројимо, а њеки опет остављамо за сабирање меда, те их вјештачки не ројимо. У таким кошницама, које се нијесу ројиле, којима ми нијесмо дали да се роје, или које се саме нијесу ни хтјеле ројити, бивају промјене, које пчелар и не опази или се и не нада да ће бити. Особито ако пчелар не води добро рачуна о матицама својим колико имају година или превиди коју матору матицу, те је није убио или замијенио другом младом матицом. У такој се кошници, која има матору матицу, а није се ројила, може десити промјена, којој се нијесмо надали. Или може матора матица умријети и будући да је прије смрти залегла пчелиња јаја, то ће пчеле из њих извести матичњаке и себи матицу младу одвеговати. Таку промјену у кошници искусио је сваки рацијобалан пчелар. Али може матора матица да не умре него носи још јаја пчелиња. Будући пак да је врло матора то ношење јаја иде од ње врло споро. Она се е ношењем јаја наводи у једном крају кошнице непрестано, јер јој треба доста времена док снесе у сваку ћелицу јаје, те тако остаје непрестано само у једном дијелу кошнице тако да се на другој страни кошнице пчеле отуђе од своје матице и почну градити нов матичњак, из којег изиде млада матица. А треба још знати да младе пчеле, на којем су се оквиру излегле, на том и стоје увијек, грију на том оквиру легло и хране уљеве. Младе пчеле стоје свака на својим оквиру, где су се излегле, и матора се матица опет скањује у којем буцаку са ношењем јаја, тако да се пчеле, које су напријед, отуђе од ње, не долазе у додир с њом, не хране је, не лицкају је, те тако мисле да и нема матице у кошници и почну градити матичњаке, из којих

одбегују себи другу матицу. А друго матица матора будући да врло полагано носи јаја, то нема ни онога мириса, које имају младе матице, кад непрестано носе јаја и пчеле га младе на оквирима, које су удаљене доста од матице, и не осјећају. Матице, кад носе јаја, имају у то доба нај јачи мирис, као што је случај и код других животиња за вријеме размножавања. Пчеле младе дакле, које нијесу на том оквиру, гдје је матица, не виде матицу нити ју је хране нити осјећају њена мириса, зато се оне осјећају као да су без матице и почну градити матичњаке, те изведу и отхране себи нову младу матицу, а пчеле, које су на оном оквиру, гдје је изнемогла, матора матица, остају одане својој старој матици, јер је у близини код њих, те је хране његују и лицају. Тако се тумачи откуд у једној кошници двије матице. Матора матица или ће умријети кад јој нестане сјемена у сјеменеачи или ће залутати на друге оквири гдје је млада матица и онда ће је пчеле присталице младе матице убити. Таки случајеви бивају не ријетко у онијем кошницама, које се нијесу ројиле и у којима је врло матора матица. Таки случајеви бивају у ђерзонкама, гдје се ројење зауставља, а у простим плетарима, које се морају ројити, тешко да ће се таки случај десити, према се и у њима може десити и то у првенцима, ако их је пчелар оставио за пријесјед. Зато у простим кошницама остављају се за пријесјед јаки другенци, у којима су младе матице.

Глав. уредник.

Од чега и како да правимо ђерзонке?

Као што рационално пчеларство у свему иде за тим, да подражава што више природном животу пчела, тако треба и у грађењу станова подражавати природном животу пчела. Ми видимо да пчеле живе у природи у земљи, пећинама, дупљама и другим сличним местима где су сачуване како зими од хладноће тако лети од јаке жеге. Зато треба бирати материјал за грађење кошница исти таки т. ј. који је лош водилац тоpline. Истина да се узевши у опће тако и чини, али н. пр. и при избору дрвета за ђерзонке треба бирати лакше,

мекше дрво јер је порезније те чува боље како од зиме тако и од жеге, која би иначе отопила у кошници саће. Најбоље би било, кад не би скупо било градити ћерзонке од плута, али кад је то скупо, онда је добро и нај јефтиније градити ћерзонке од сламе и од чамовине. Чамовина је ипак боља зато, што се у кошници од чамовине не може тако одомаћити метиљ, као што може у кошници од сламе. Но чамова даска, која је дебела, та је скупља и тешка, дакле незгодна, а чамова даска, која је танка, не може да одржава добро ни зими топлину ни лети хладовину. Има кошница, које су саграђене од лаких чамових дасака, али од двоструких зидова, између којих се метне сламе, иверја, пепела, земље и т. д. Оваке су кошнице добре, али су скупе, повеће и потеже. Најбоље и нај јефтиније су кошнице од лаких 2 см. дебелих чамових дасака, које су споља около оперважене опет узаним даскама а у среди покривене рогозом или сламом.

Таке су и американке Живановићеве.

Сад је време да се кошнице приправљају за пролеће за ројидбу, па зато чиним пажљивима пчеларе, да не заборавају ни на овај важан увет, до којег стоји успешан рад и напредак.

Миливоје Чудомировић
учитељ и пчелар.

Пчеларев рад у априлу.

Главна брига доброга пчелара у априлу јесте да спрема кошнице за главне паше, које долазе. Да пчелар може имати неке користи од главне паше мора у првом реду имати јаке кошнице. Дакле снажењем кошница најбоље ће се пчелар спремити за багрен, лину и друге добре паше. Кошнице, које су изашле из зиме слабе и без меда треба или спојити или још боље помагати леглом из других јаких кошница. Тако исто треба или давати течнога меда али само у вече кад седне сунце, јер иначе сада хоће тућице да искрсну.

У априлу се може и спекулативно прихраћивати кошнице али само у оним крајевима, где у то доба нема никакве паше

и где хоће пчелар да дочека главну пашу са јаким народима у јунију и познијим месецима, јер ко је хтео спекулативним прихрањивањем да дочека багрен или репицу, тај се закаснио.

У јаким кошницама треба овога месеца додавати оквире са почецима од саћа или оквире са вештачким саћем и дати пчелама да сами даље изграде. Кад празан оквир залеже матица и пчеле затворе легло онда треба на место тога оквира опет метнути празан оквир са почетком или са вештачким саћем.

Не треба овде ни да спомињем да сваки рационалан пчелар треба у овом месецу да приправи онолико вештачкога саћа колико мисли да ће му требати. Тако исто треба да су већ приправне празне кошнице за ројидбу, којој се већ у почетку идућега месеца можемо надати, особито ако време овога месеца буде лепо.

Око кошница треба радити само кад морамо, иначе сваки час узнемиравати пчеле неприродно је, дакле и штетно.

Одг. уредник.

КЊИЖЕВНОСТ.

— **Добили смо од словенскога пчеларскога друштва** у Љубљани њихов орган пчеларски, који се зове Slovenski Čebelar, glasilo „Slovenskega čebelarkega društva“ за Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko se sedežem v Ljubljani, urejuje Francišek Rojina. Садржај је првога броја овога словенскога пчеларскога листа овај: Ustanovitev „Slovenskega čebelarkega društva“; Pravila „Slovenskega čebelarkega društva“; O naprednem čebelarstvu (priobčuje Fr. Rojina); Dopisi; Raznoterosti; Vprašanja in odgovori; društvene vesti; Listnica uredništva. Ми желимо словенском пчеларском друштву сваки напредак, а листу „Словенском пчелару“ да буде од користи Словенцима пчеларима, српској најближој и најискрежнијој браћи.

— **Gospodar organ slavnskoga gospodarskoga društva** u Osijeku god. XXII. излази месечно једанпут на целом табаку, стаје годишње за претплатнике 1 фор. 50 новч. Овај лист препоручујемо нашим пољопривредницима.

— У „Србобрану“ 14. и 15. броју покушао је г. Марко Воркашић пут. учит. пчеларства у Троједници да се покаже као добар пчелар у теорији и пракси и тиме да опровргне тврдње које су из-

нете у расправи „Како се подиже рац. пчел. и Троједници“ а које се односе на његов рад и на његову пчеларску способност. Но у место да је постигао жељна успеха, пао је још ниже и изазвао је у потоњим бројевима „Србобрана“ неколико одговора, који га још лепше цртају као смешна човека-пчелара и као неспособна учитеља за пчеларство. Да је ћутао боље би прошао.

П а б и р ц и

— **† Јован Марић** срп. нар. учитељ у Н. Саду и уредник листа „Виноград“ умро је 19. фебруара о. г. у 42. години свога живота. Покојник је био вредан и савестан учитељ деце у школи а исто тако вредан и савестан учитељ свога народа ван школе, особито као виноградар. У доколици је и пчеларио као практичан пчелар. Он нас је својим радом задужио зато му кличемо: вечан му спомен био!

— **Пчеларско-воћарска задруга за округ Моравски желећи** створити у околини и земљи што већи број вјештих и практичних пчелара, воћара и виноградача примиће ове године у своју школу двадесет сеоских младића, да их као питомце о своме трошку обучава у рационалном газдинству. Заиста лијепс! Тијем се начином може само доћи до материјалног напретка, а материјално је благостање главни ступ свакој држави.

— **По наредби вис. кр. земаљ. владе држаће г. Марко Воркапић** предавања из пчеларства мјесеца јулија у Илоку, Пригу, Старој Пазови, Новим Бановцима, Новом Сланкамену, Бешци, Голубинцима, Батајници, Сурчину, Обрежју. Прво ће почети своја предавања у Илоку и то 1. јулија Ми му желимо да срећније прође са својим предавањима у овим мјестима, него што је прошао у Руми.

— **Уз 3. број „Hrvatzke Pčele“ приложен је и разаслат је** ценовник пчеларске трговине Е. Jeglič-а а уредништво истога листа пропраћа тај ценовник и обраћа пажњу својих читалаца са овим речима (која су крупним словима штампана!): „Ovim brojem razaslićemo cijeniку Е. Jegličа (Oberkrainer Handels-Bienenstand mit Kunstwaben Fabrik), на који особито почитнике пчеларе, који требају добрих пчеласа, упозоримо“. Ово би и г. Воркапић из Загреба осудио, ако већ не зато што ово није најлепша сведоџба за хрв. слав. пчеларско друштво и за његов орган „Hrv. Pčelu“ оно зато што се на тај начин потискује међу самим Хрватима врста „хрватска пчела“ (apis croatica)!!!

Одговорни уредник.

— **Код уредништва овога листа може се добити нова књижица:** „Како се подиже рационално пчеларство у Троједници?“ уз цену од 20 новч. Препоручујемо ову књижицу свакоме пчелару особито у Троједници да је прочитају.

— Паметар. Фебруара I. сване године почињу предавање у првој српској приватној пољопривредној школи у Параћину специјално за пчеларство, воћарство и виноградарство. Школа је приватна установа, коју издржава Задруга Пчеларско-Воћарска за округ моравски, а установљена је у циљу, да рационална знања из пчеларства, воћарства и виноградарства средством својих питомца шире у све слојеве нашега народа, како у теорији тако и пракси. У њој се предају ови предмети: Пчеларство, Воћарство, Виноградарство, Повртарство, Свиларство, Сточарство са основним појмовима марвеног лекарства, Наука Христова, Наука о чувању и неговања здравља (Хигијена), Рачун, Српски језик, Земљопис, Историја српског народа, Пољопривредно књиговодство и практична геометрија. Код пољопривредних наука заступљена је и практична настава.

Наставници су г.г. Аврам Поповић гимн. професор, који је и управитељ, Чедомир Марјановић гимн. професор, Др. Сима Говедарица варошки лекар, Мих. Буђевац окр. марвени лекар, Драг. Димитријевић пчелар и Петар Јовић помолог. — Сва ова господа врше наставничку дужност из родољубља, без икакве награде.

Школски је течај од 1. фебруара до 1. новембра, а за питомце се бирају искључиво земљораднички синови и првенство имају из округа моравскога.

За све време школовања питомци добивају: стан, храну, одело, наставу, школски материјал, негу за случај болести и све остало бесплатно. Први питомци, који су ову школу свршили, ови су: Јован Томић, Радован Стојаковић, Чедомир Смиљковић, Милан Петровић, Ђорђе Матић, Милан Игњатовић и Милан Миловановић, а показали су успех одличан.

Ове 1898. године, у ову школу примиће се 15 питомца.

Пчелар

календар Д. Димитријевића.

Одговори.

Г. Ј. Б. М. *парох у Шумберку пита*: 1.) Кад оплођена матица никад не излази из кошнице осим с ројем, то где се она ишчишћава?

2.) Нисам рад у овом месту држати више од десет кошница, дакле имаћу одређен број, то како ћу спречавати ројење?

3.) Шта се ради у јесен с малим кошницама за запаћење матица? Како се оне остављају преко зиме или како се спајају са великим кошницама?

4.) Две ми матице већ имају четири године, како ћу их заменити младим кад немам случајно матица у малим кошницама за запаћење матица?

5.) Би ли смео за цветања бијела босилка безматичити? То

питах зато што ви у вашој књизи изјављујете да се сме безматичити само за трајања липове паше.

Одговори на та питања. *На 1.)* Матица се ишчишћава у кошници, оставља своје екскременте у кошници, које пчеле употребе, јер матичини екскременти не ударају као пчелињи будући њу пчеле хране самијем млијечем, најплеменитијом храном. Кад пчеле у једној кешници имају у највећој мјери срдоболу, кад су се од екскрементата надуле, матица је увијек чила, њој није ништа, она не може добити срдоболу. Матицу пчеле хране најплеменитијом храном, млијечем, тако рећи крвљу својом и по томе њени су екскременти такви да их пчеле могу употребити. Матица дакле оставља своје екскременте у кошници, које пчеле одмах употребе.

На 2.) Пред ројење ћете обезматичити све кошнице, исјећи ћете све матичњаке осим једнога, који је најљепши и највећи. Послије осам дана опет ћете прегледати све обезматичене кошнице, па ћете им посјећи опет матичњаке. Сад пчеле не ће моћи више градити матичњаке, јер су ћелице са уљевима све поклопљене. Из остављенога матичњака матица је изашла или ће изаћи и послије три дана излетјети на спаривање. Док се матица спари и оплоди, дотле ће кошница такова бити пуна меда, јер није била десет, петнаест дана матица у њој, која би запремала леглом ћелице него су пчеле напуниле све ћелице медом. Оваке обезматичене кошнице пашуне све ћелице у кошници медом и исте се године обично не роје, јер имају младу матицу, која се врло ријетко исте године роји. Овијем се начином долизи до младих матица и до доста меда. Само се овај начин безматичења може употребити ко има мали број кошница као ви, али ко има један стотињак кошница, ту треба много посла и велика труда.

На 3.) Мале кошнице за запаћање матица, које имају пет оквира са довољно меда могу се узимати. Најбоље ће презимити у подруму, гдје је температура једнака и гдје се не мијења. Ако пак кошнице имају мање од пет оквира, онда се може од више таквих малих кошница начинити једна јака велика кошница. То бива спајањем. Најплоднија ће се матица оставити и додати кошници, коју смо спајањем из малих кошница начинили. Како се ројеви спајају види мој „Српски Пчелар“.

На 4.) Ви ћете у своје вријеме те кошнице обезматичити па ћете на тај начин добити младе матице као што је казано под 2.). Матице треба сваке друге године мијењати. Ја не бих држао матицу, која има четири године, ма да је не знам како плодна. Кад је матица у трећој години, ја ћу кошницу, у којој је та матица, или обезматичити на споменути начин, или ћу је замијенити младом матицом из малих кошница за запаћање матица.

На 5.) За цвјетања бијела босилка не смију се кошнице безматичити. Прво кад је бујна паша, није ни потребно безматичити, јер ће пчеле прехитрити матицу, те ће све ћелице напуниће медом, да не ће моћи гдје матица носити јаја онако много како би она навијела да није бујна паша, а друго кад бисмо обезматичили за

цвијетања бијела босиљка своје кошнице, те би кошнице добиле доцкан оплођене матице а те матице, тек што би почеле носити јаја, ударила би и хладноћа и зима и тако би те кошнице ушле у зиму врло слабе и преко зиме би пропале. А сасвијем друкчије стоји ова ствар кад се кошнице обезматиче за вријеме цвијетања липе. Ту има времена доста да млада матица умножи и оснажи друштво до зиме и да друштво уђе у зиму јако и са младим пчелама. Дакле само пред цвијетање липе могу се и смију се кошнице безматичити да би пчеле што више меда нанијеле и уједно да би се дошло до младих матица.

Гл. уредник.

Г. К. — Велики Радници. Можете слободно почетке или вјештачко саће додавати. Тијем ће се пчели задовољити природни нагон, биће вредније и изразиће више сата што ће вам бити потребни особито кад вјештачки ројите. Зацјело се не ћете пртљати са природним ројевима кад имате све у власти да вам вјештачки ројеви буду јачи и бољи.

Г. Павло Јерман. — Петријанец. Због других важијих чланака и дописа нијесмо могли испунити својега обећања да напишемо о младопчеларима. Скорим ћемо то учинити.

Гл. уредник.

Г. Симчо М. Марковић — Модрич. Радујемо се што се заједно са својим пријатељима одушевљавате за пчеларство. Вашу пријаву узимамо на знање и јавићемо вам у своје време потање о пчеларском курсу када и како ће се држати. Поздрав!

Г. Душану Мандићу учитељу — Мохово. I. Плетаре се подрезују рано у пролеће дакле у марту а подрезују се само оне, у којима је саће од влаге поплеснивило или у којима је саће рђаво. Подрезивати треба пажљиво да не би носем захватили дубље у кошницу него што треба. Треба само оно исећи што не ваља, иначе је штета а ако се непажљиво ради може бити и веће штете на пример може се са празним саћем исећи и легло или ћелице са медом. Пазите још да при подрезивању не кане где год која кап меда, јер би тиме могли изазвати туђице и тиме претрпети велику штету.

II. Американке обезматичити можете, шта више врло је добро али то смете чинити за времена т. ј. најдеље до половице јунија. Најбоље је да то чините од прилике на десет дана пред цветање липе тиме ћете приправити кошнице за липу т. ј. начинићете од читаве кошнице медиште, јер неће матица лећи. У исто време оставићете један најлепши матичњак из којег ће изићи нова млада матица, која ће бујним лежењем јаја, зановити кошницу и до јесени је народом оснажити.

Дакле безматичити смете само до липе а никако после јер матица не би имала времена да лежењем ојача кошницу за зиму. Наравно да смете обезматичити само јаче кошнице.

Г. Богдану Пењићу уреднику „Hrvatske Pčele“ у Осеку. Из 3. броја нашега листа видим да сте примили моју броширу: „*Како се подиже рацијонално пчеларство у Троједници?*“ Ви токорсе приказујете иску књижицу својим читаоцима, али не износите пред

них предмете, o којима се у истој расправља. Ја сам знао да ви то нећете учинити, јер би морали изнети пред своје читаоце и она места, која критикују ваш пчеларски и уреднички рад, који вам не служи на част, а против којих не би могли одговарати у своју одбрану, јер су моје тврдње јасним доказима поткрепљене. Но нисам мислио да ћете моћи у своме листу споменути моју књижицу и ћутке прећи преко читаве садржине њене а тек онако на свој рачун рећи, да се у тој књижици „напада хрватска земаљ. влада зато што ова неће да купи старе и преостале бројеве „Српскога Пчелара“; да се грде сви хрватски пчелари и да се у њој вели о „Hrvatskoj pčeli“ да не вреди ништа“

Од свега овога је једина истина да сам доказима изнео да „Hrvatska pčela“ не вреди у последњим годинама својима *ништа* и да је чудо, да такав лист по своме спољашњем облику и по садржини стаје годишње 1800 речју хиљаду и осам стотина фор а. вр !!!

Ваша пак тврдња да сам ја у својој расправи нападао хрв. зем. владу и да сам грдио све хрватске пчеларе, то је само ваша тврдња која је неистинита. Ја нисам грдио никога па ни вређао икога него сам критиковао рад оних, који су позвани да подижу рационално пчеларство у Троједници. Ја сам све своје тврдње доказима поткрепио и оставио сам свакоме па и вама ако можете да речете да су моје тврдње неистините, али онда и то треба доказати. Паметан и праведан читалац мора увидети, да сам ја имао пред собом само ствар и да сам расправљајући ту ствар био пријатељ свима онима, којих се тај предмет т. ј. пчеларство тиче. Ја се нисам нигда огрешно о пристojност а тек истину нећу никада сматрати непристойношћу. Да нисам пак грдио и вређао својом критиком ни вис. зем. владу а још мање све хрватске пчеларе, доћи ће време када ће то потврдити сами хрватски пчелари и ако бих вам и сада могао изнети нека признања баш од хрватских пчелара!

Надам се да ће доћи време да ће свесни хрватски пчелари сами извести праведан суд, ко је већи пријатељ хрватским пчеларима ви као уредник „Hrvatske pčele“ и као тајник хрв. слав. пчеларско-га друштва или ја као:

Писац књижице

„Како се подиже рационално пчеларство у Троједници?“

Претилату за Србију прима Пчеларско-воћарска задруга у Београду.

Рукописи се не враћају.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Претилата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.